

Végeet érő mézeshetek?

**A lakosság gazdasági helyzetértékelése és a kormánypárt
támogatottsága**

2022. október-november

Bevezetés

A 21 Kutatóközpont [2021 márciusában elemzési sorozatot indított](#), amelyben a lakossági gazdasági várakozások és egyes fontos, az ország gazdasági, társadalmi helyzetét befolyásoló pénzügyi változások, illetve a mindenkori kormánypártok támogatottsága közötti összefüggéseit vizsgálja.

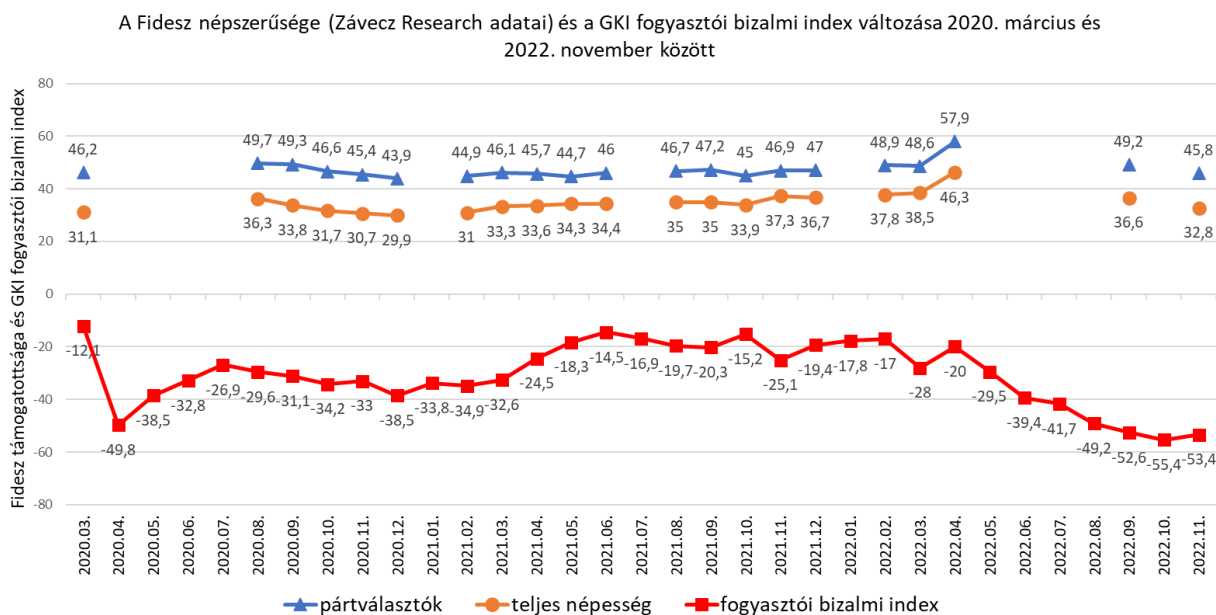
A választásokat követő hónapokhoz képest mára már egyértelmű lejtmenetbe került a kormánypártok támogatottsága a Závecz Research pártpreferencia adatai alapján: mind a teljes népességben, mind a pártválasztók között 13-14 százalékpontot veszített a 2022 áprilisi, a választásokat követő támogattságából a Fidesz. Mindez szoros összefüggésben állhat a romló gazdasági közérzettel, amely ugyan októberhez képest nem mutatott további visszaesést, de így is a 2008-2009-as gazdasági válság óta nem látott szintek környékén stabilizálódott a GKI fogyasztói bizalmi indexe alapján.

A 21 Kutatóközpont elemzése.

Tartósan pesszimista lakossági várakozások

Az év végéhez közeledve a háztartások növekvő energiaszámlái, a romló inflációs adatok - különösen a szegényebb rétegek számára kulcsfontosságú [élelmiszercikkek](#) esetében - a gyengélkedő forint, az emelkedő kamatszintek, a [változatlanul visszatartott EU-s pénzek](#) és [egy sor egyéb negatív gazdasági folyamat](#) erősen rányomta bélyegét az általános gazdasági hangulatra. Ugyan az októberi -55,4-es értékhez képest némileg korrigálni tudott a GKI fogyasztói bizalmi indexe (-53,4), a változás az áprilisi választásokhoz képest (33-35 pontos csökkenés) így is drámai. Ilyen gyors ütemben csak a pandémia idején romlottak a gazdasági kilátások, de míg a 2020. áprilisi -49-es érték csak egy rövid visszaesésnek bizonyult, a jelenlegi tendenciák egy rendkívül alacsony szinten történő stabilizálódás felé mutatnak. Mindez a (reál)gazdasági folyamatok tükrében egyáltalán nem meglepő: noha a munkanélküliségi ráta továbbra is rendkívül alacsony (3,6% októberben), az inflációs adatok az EU élmezőnyébe tartozó 21,1%-os átlagos év/év-es áremelkedést regisztráltak, miközben az alacsony jövedelműek fogyasztói kosarában kiemelkedő súllyal bíró élelmiszerek inflációja a 40%-os ütemet is elérte.

Mindez azt is jelenti, hogy hiába emelkednek az átlagkeresetek 15%-ot meghaladó ütemben hónapok óta a tavalyi év azonos időszakához viszonyítva, lassan elindult a magyar háztartások reáljövedelmének és ezáltal a vásárlóerejének a visszaesése, amire már többször felhívták a figyelmet a gazdasági elemzők. A [legtöbb előrejelzés](#) amúgy nem számol még recesszióval 2023 év egészére, de az az erőteljes gazdasági növekedés, ami a választások előtt [maximumra pörgetett költségvetési élénkítés](#) következménye volt, minden bizonnyal véget ér, és egy gazdasági stagnálás veheti kezdetét. Ezzel összecseng a fogyasztói bizalmi index komponensei közül a várható megtakarítási képesség változása, amely az októberi -43,3-es értékről -45,1-ra süllyedt novemberre. Háztartások egyre szélesebb tömegei érzik úgy tehát, hogy vagy épp kijön a jövedelméből, vagy a korábban felhalmozott megtakarításaik felélésével tervezi kihúzni az előttük álló időszakot. Ennek fényében különösen aggasztóak egy [friss kutatás](#) eredményei, amelyek szerint a társadalom 61%-a maximum 1 hónappal elegendő megtakarítással rendelkezik csupán.

Forrás: Závecz Research Piac- és Társadalomkutató Intézet, GKI Gazdaságkutató Zrt.

Korlátozott politikai veszteségek

A negatív gazdasági kilátások nem hagyták érintetlenül azt a választói tömböt sem, amely áprilisban a negyedik kétharmaddal hatalmazta fel a kormánypártokat. Noha a választási ciklusok elején rendre megfigyelhető a győzteshez húzás („választási

mézeshetek”) majd egy ezt követő lassú erózió, a mostani visszaesés a Fidesz-KDNP támogatottságában a megszokottnál erőteljesebb. 2018-ban például az év végéig erősödni tudott a Fidesz és csak a választásokat követő év első hónapjaiban indult meg egy lassú, átmeneti visszaesés. Ezzel szemben az idei erősödés csak pár hónapot tartott és nyár óta lejtmenetben van a kormánypárt támogatottsága.

A 2018-as évhez viszonyított különbség egyik oka kétségkívül az a gazdasági sokk, melyet ugyan már az áprilisi választások óta sejtettek az elemzők, de a szélesebb nyilvánosság számára csak a nyáron bejelentett [megszorítások](#) (különadók, minisztériumi kiadás-zárolások, rezsitámogatási rendszer visszafogása stb.) nyomán váltak egyértelművé. Mindez más megvilágításba helyezte a kormánypártok hurráoptimizmusát a kampány alatt, amelynek fő üzenete - miszerint a politikai kontinuitás garantálja csak az elmúlt években tapasztalt [életszínvonal-emelkedést](#) - komoly hitelességi csorbát szenvedett az elmúlt hónapok során. Ezen aligha tud változtatni a kormány sajtó minden [arra irányuló igyekezte](#), hogy a gazdasági trendfordulót az orosz-ukrán háború és az Európai Unió által bevezetett, Oroszországot sújtó szankciók nyakába varrják.

Mindez természetesen felveti azt a kérdést is, hogy ilyen gazdasági szembeszélben miért nem szenvedett el a Fidesz látványosabb visszaesést a közvéleménykutatási adatokban. Noha a választásokat követő megugrást véve bázisul elég látványos ez a visszaesés (-13 százalékpont mind a teljes népességben, mind a pártot választani tudók körében), a teljes népesség 36%-át kitevő tömb nagy része (kb. 80-90%-a), amely áprilisban a Fideszre szavazott továbbra is a kormánypártok mögött áll. A magyarázat egy része kétségkívül a meggyőző alternatíva hiányából fakad: inkább a párt nélküliek, az ellenzéki szellemű Mi Hazánk és az egész politikai elittel szembehelyezkedő, a protestpárti identitásához ragaszkodó Kétfarkú Kutypárt táborai növekednek, miközben az áprilisi együttműködésben résztvevő 6 párt együttes támogatottsága egy helyben toporog, és mindössze 2 millió választópolgár számára jelentenek vonzó, vagy legalábbis vállalható alternatívát a Fidesszel szemben.

Másik kézenfekvő magyarázat az egyoldalú, asszimmetrikus nyilvánosság és általában a Fidesz információs fölénye. Feltételezhető azonban, hogy a sikeres kormánykommunikáció is hozzájárult ahhoz, hogy a Fidesz politikai veszteségei korlátozottak maradjanak. A felelősség eltolása („háborús infláció”, bombás óriásplakátok stb.) ugyan nem újkeletű motívumok, a nyáron bejelentett intézkedések kommunikációjának egy újdonsága volt, hogy nem igazán törekedett egy „nem fog fájni” típusú szlogenrelativizálni az anyagi áldozatokat. Ebből fakadóan a legfájdalmasabb intézkedések bejelentése (különösen a rezsitámogatási

rendszer átalakítása) egyfajta sokkterápiaként hatottak, amelyet csak fokoztak a nyilvánosságban keringő találgatások [hétszeres gázzámlákról](#), elfogyó üzemanyagról és alapszolgáltatásokat nélkülözni kényszerülő közintézményekről. Ezek a félelmek persze nem bizonyultak teljesen alaptalannak, amire a legszemléletesebb példa a [benzínár-sapka a napokban bejelentetett kényszerű elengedése](#) a kormány részéről. A télre ráfordulva azon nem realizálódtak azok a rémálom-szenáriók sem (vagy legalábbis nem tömegesen) amelyek tovább rontanák a gazdasági közérzetet. Ily módon a választók pénztárcájából fakadó politikai veszteségek egy jelentős részét sikerült a kormánypártoknak „beárazni” a nyár-kora őszi folyamán, és a politikai napirendet a nem kevésbé fajsúlyos, de a gazdasági szavazás jelenségén túlmutató konfliktusokra (tanártüntetések, EU-s pénzek, háború) szorítani.

Készítette: 21 Kutatóközpont

Készült: 2022.12.09. Budapest

Borítókép: Unsplash - Mathieu Stern